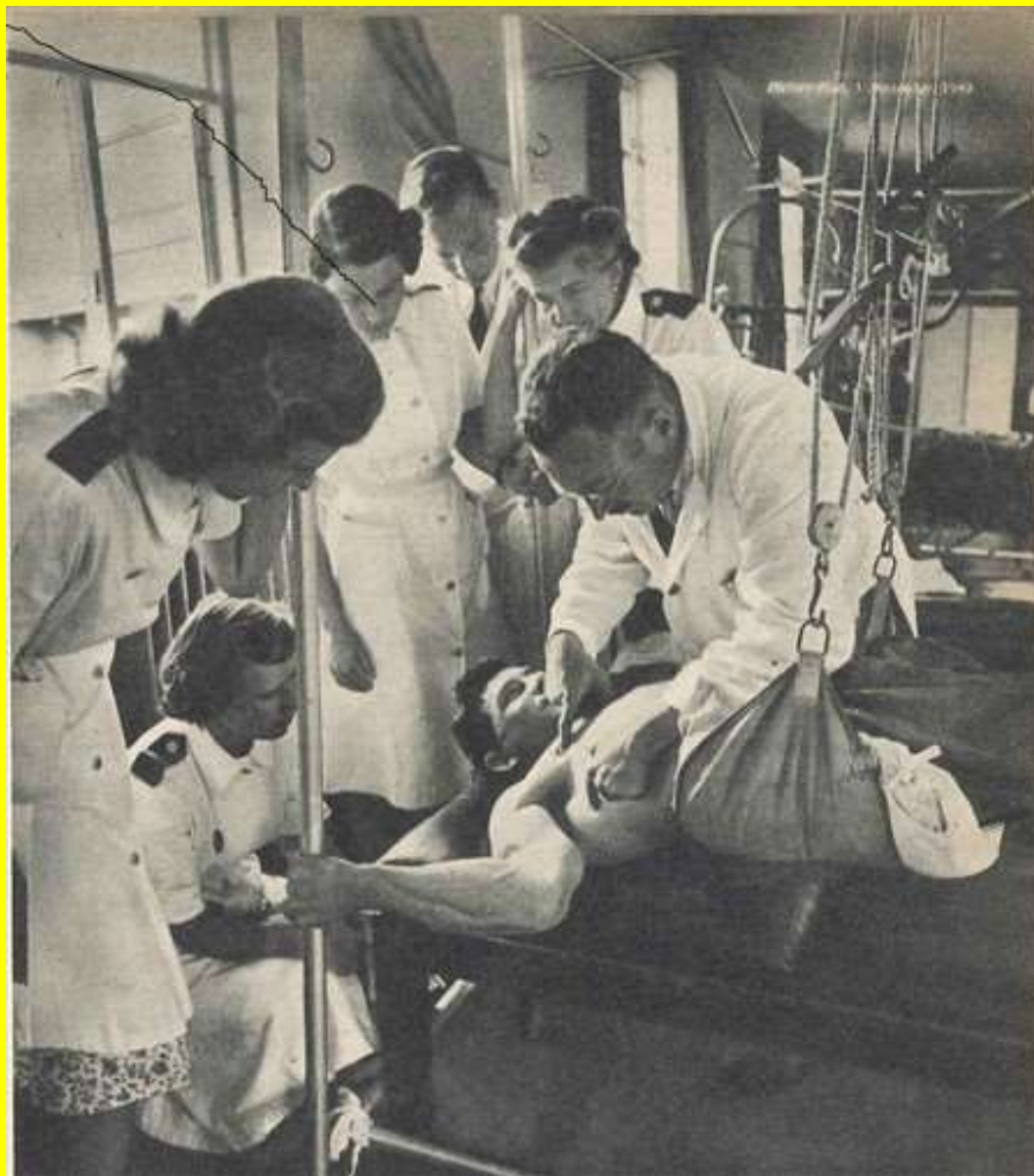


Historie paralympijského sportu

Významné mezníky na podpoře
sportu osob se zdravotním
postižením

Provázanost s běžným sportem...

- Organizované aktivity pro dospělé se zdravotním postižením mají novější kořeny, sahající až do založení prvního sportovního klubu pro neslyšící v Berlíně v roce 1888.
- Mezinárodní hry, které se konaly v roce 1924, byly první mezinárodní soutěží pro neslyšící sportovce .
- 1932 - založení Britské společnosti golfu hráčů s amputací v roce 1932.
- Sporty pro vozíčkáře jsou stále mladší a v polovině 40. let se narodily paralelně v Británii a USA.



KTVS PF UJEP

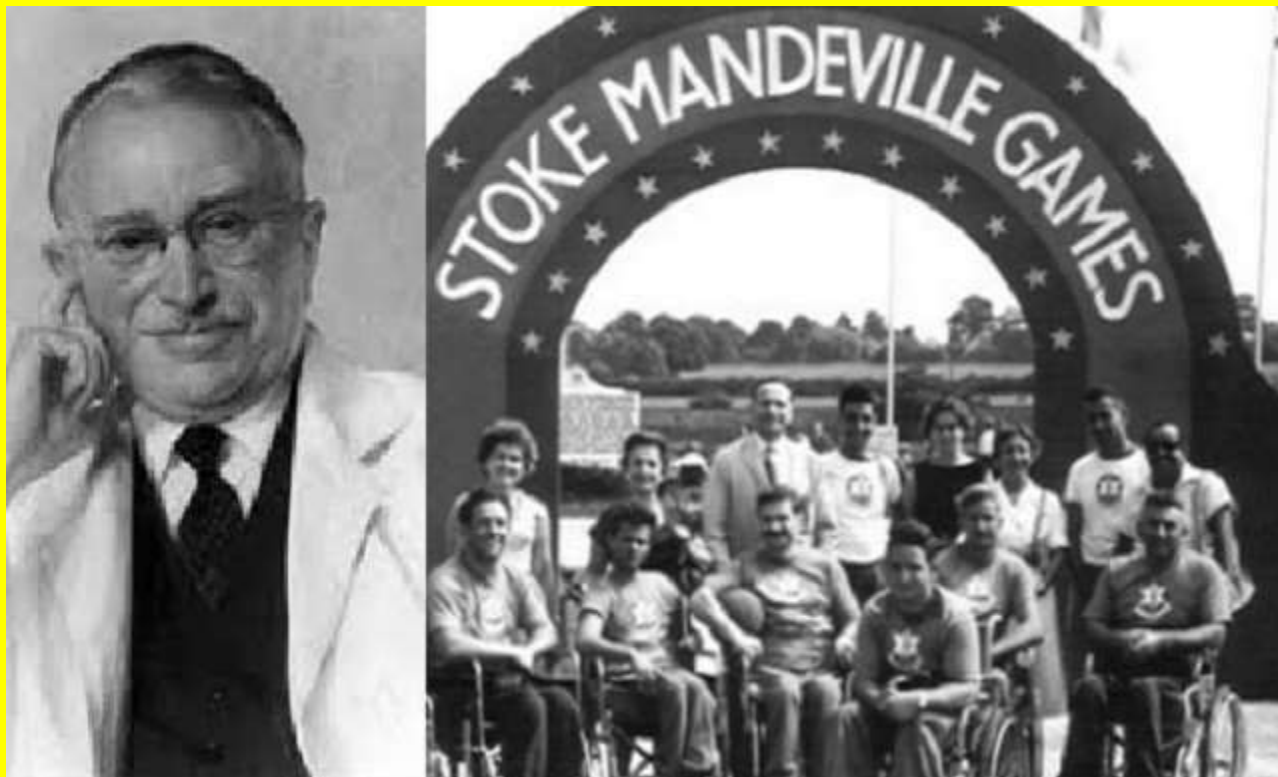


TvSZdrP - L. Bláha

Ludwig Guttman

- Stoke Mandeville, Buckinghamshire.
- vizionář Ludwig Guttman (1899-1980), německý židovský uprchlík před nacizmem.
- Zavedl vylepšený lékařský režim také rehabilitační systém určený k obnovení „smyslu života“ u mladých lidí, u kterých došlo ke zraněním.

Stoke-mandevillské hry

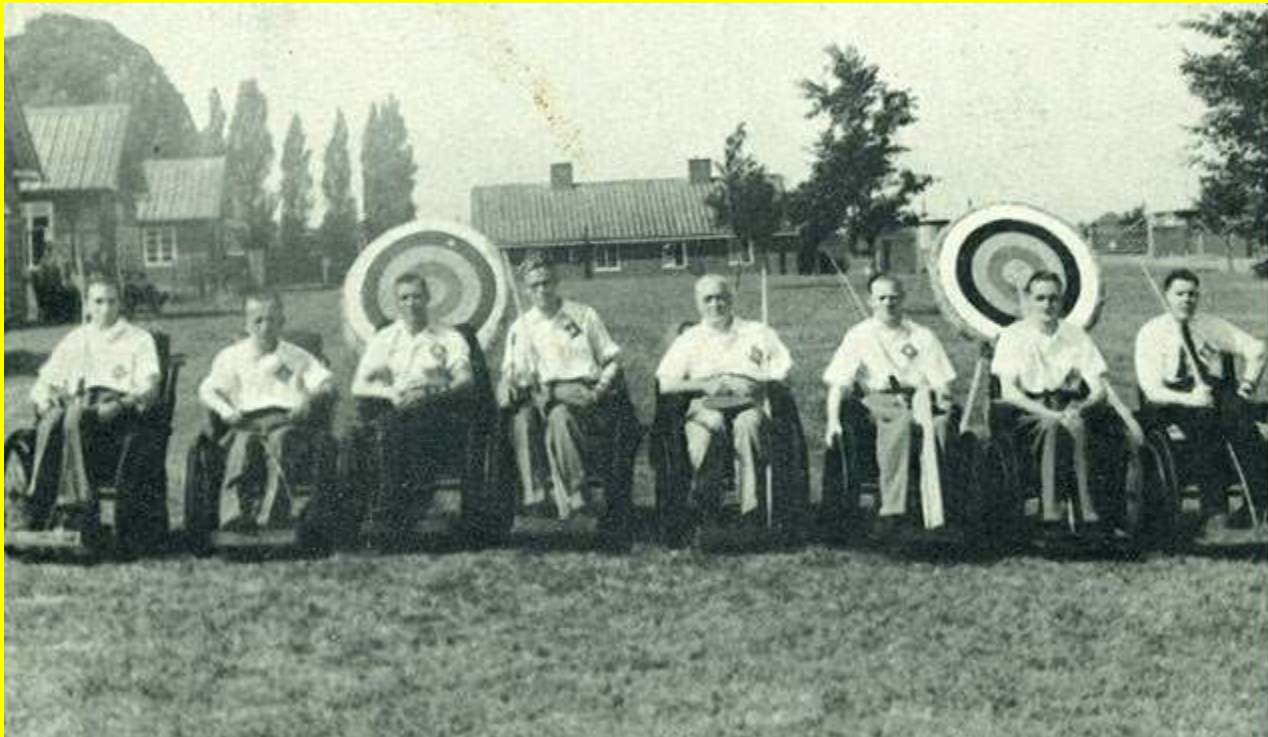


- Důležitá role sportu - využíval konkurenční instinkty mladých pacientů, kteří vedli aktivní život před úrazem.
- Soutěžní aktivita ve Stoke Mandeville se vedla přes šipky, kuželky a kulečnickové soutěže v místních hospodách.
- Pokračovala házením míčů, pólem pro vozíčkáře a lukostřelbou.

- 29. července 1948 - v den zahájení olympijských her v Londýně - se na trávníku Stoke Mandeville konala soutěž v lukostřelbě proti týmu z rezidenčního domu pro válečné invalidy Star and Garter v Richmondu v Surrey.
- Soutěžilo 16 soutěžících včetně dvou žen.
- Guttman předpovídal, že se jednoho dne stane ekvivalentem olympiády pro zdravotně postižené.

Archers at Stoke Mandeville, 1948.

© Mandeville Legacy project



<https://historicengland.org.uk/research/inclusive-heritage/disability-history/1945-to-the-present-day/disability-and-sport/>

- V roce 1950 byly tyto hry pojmenovány „Stoke Mandeville Festival of Sport“ a 10 000 lidí sledovalo zápas netballu na invalidním vozíku v Empress Hall v západním Londýně.
- Začaly se zúčastňovat lidé se zdravotním postižením způsobeným průmyslovými nehodami, z nichž mnozí byli horníci ze severní Anglie.
- V roce 1952 se tyto hry staly mezinárodními.

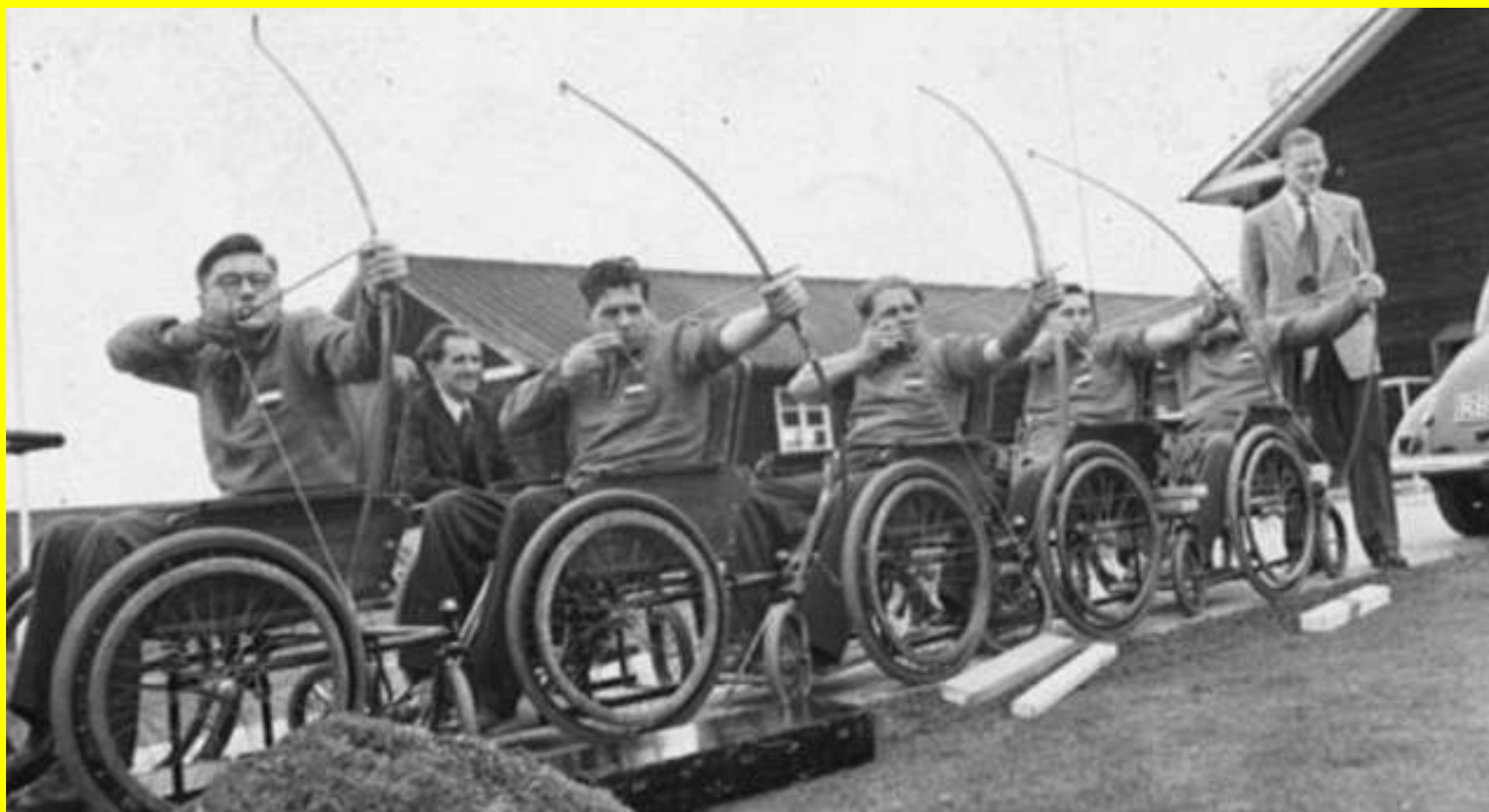
A 'Bed Cycle' from Stoke Mandeville hospital used for rehabilitative work

© Science and Society Picture Library



<https://historicensland.org.uk/research/inclusive-heritage/disability-history/1945-to-the-present-day/disability-and-sport/>







Stoke-mandevillské hry

- V roce 1948 Sir Ludwig Guttman v rehabilitačním zařízení anglického města Stoke Mandeville zorganizoval závody pro veterány 2.světové války se zraněním páteře. O čtyři roky později se těchto her zúčastnili sportovci z Holandska a podpořili tak vznik hnutí dnes označovaného jako paralympijské.
- Popularita her a účast mnoho zemí přiměla L.Guttmana k založení mezinárodní sportovní organizace pro vozíčkáře /r. 1957/. Záměr - vytvořit systém soutěží pro tělesně postižené, které by se podobaly olympijským hrám.

U nás...

- Historikové uvádějí, že tři měsíce před Stoke-mandevillskými hrami se uskutečnily 1. Kladrubské sportovní hry pro tělesně postižené. Tyto snahy se bohužel setkaly s negativním ohlasem u lékařů zodpovědných za chod rehabilitačního ústavu a provozování sportu bylo tedy oficiálně přerušeno na 20 let. (Vráželová, P., 2011).

Shrneme počátky....

- Po I. světové válce – amputáři, nevidomí
- Neslyšící.
- Zejména po II. světové válce
- 1948 Stoke Mandeville
- I. Letní hry postižených – Řím 1960 – dále při každé olympiádě.
- Dále Guttman - rehabilitace osob – tělesné, psych., sociální faktory – 60. léta
- Doceněn význam sportu pro ostatní vady
- Rada Evropy 1984 – Racionální politika rehabilitace postižených: modelový rehabilitační program pro národní úřady.

Stoke-mandevillské hry

- 1948
- Vozíčkáři ve Velké Británii
- Sir Ludwig Guttmann – neurolog
- Rehabilitační ústav ve Stoke Mandeville
- Komplexní, specificky sociální rehabilitace osob s transverzální míšní lézí
- 1952 – první mezinárodní hry vozíčkářů
- 1960 – dva měsíce po olympiádě....

1960

- International Stoke Mandeville Games

Později název paralympiády

- První ročníky paralympiád byly určeny výhradně pro sportovce s těžkým postižením páteře - tedy paraplegiky . V průběhu let se připojovaly další skupiny tělesně postižených. Spastici - postižení mozkovou obrnou, zrakově postižení, postižení svalovou dystrofií, nanismus a řada dalších postižení. Účast různých skupin postižení sebou přinesla změny ve zdravotní klasifikaci, zvýšení počtu sportovních disciplín a počtu sportovců.

1964 – ISOD; 1978 CP-ISRA

- International Sport Organization for the Disabled – rozvoj sportu amputovaných
- Díky tomu se sportovci s amputací objevují v roce 1976 na paralympiádě v Torontu.
- 1978 – Cerebral Palsy – International Sport and Recreation Association – pro osoby s cerebrální parézou

Některé mezníky

- 1960 – Řím
- 1964 – Tokio (slalom na vozíku, disk, vzpírání, technická komise – haly, atletické dráhy).
- 1968 – Tel Aviv – basketbal 5 000 diváků.
- 1972 – Heidelberg
- 1976 – Toronto – účast sportovců se ZrP

- 1980 Arnhem – z důvodu nezkušenosti pořadatelů SSSR a min. kontaktů. Plavec Gronský – stříbrná a bronzová medaile.
- 1984 – New York a Stoke Mandeville; účast sportovců s DMO a jinými postiženími.
- 1988 – Soul – úzké propojení org. výboru
- 1992 – Barcelona – proměna her v plnohodnotného partnera OH. Účast sportovců z ČR – celkem 13 medailí. Valníčková – 2 zlaté a 1 bronz.

- 1996 – Atlanta – 56 sportovců s mentálním postižením.
- 2000 – Sydney – ČR – „skok mezi velmoci“ – 43 medailí – 11. místo
- 2004 – Atény – ČR 31 medailí; poprvé handbike.
- 2008 – Peking – ČR na 16. místě (Ježek, Hlaváčková, Drahonínský).
- 2012 – Londýn.

ZPH

- 1976 – Švédsko – I. paralympijské hry – amputáři, ZrP,
- 1980 – II. Paralymp. Hry – Norsko – Geilo, účast vozíčkářů na speciálních saních (předchůdce monoski).
- 1984 – Innsbruck – v rámci ukázky ZOH
- 1992 Albertville – pouze lyžařské disc.
- 1994 Lillehammer -sledge hokej

- 1998 – Nagano – ČR – 6 sportovců – 3 zlaté, 3 stříbrné a bronz (Teplá a Roggie).
- 2002 – Salt Lake City
- 2006 – Torino – Kulíšková (stříbro);
- 2010 – Vancouver - Kulíšková

Štrasburk 1987 a jak byl připravován:

- Rezoluce (76) – „každý jednotlivec má právo zúčastnit se sportu“
- Rezoluce AP (84) – „účast ve sportu se má podporovat“ a „sport je důležitým faktorem při rehabilitaci a integraci do společnosti“
- Podpora a rozvoj sportu a pohybové rekreace pro všechny postižené osoby je důležitým prostředkem zlepšení kvality života a přispívá rehabilitaci a integraci do společnosti.

- RADA EVROPY
- Evropská charta sportu pro
- Zdravotně postižené osoby



„Sport by se měl pro postiženého stát hybnou silou, která mu pomůže nalézt nebo obnovit vlastní vztah k okolnímu světu a tím ke svému uznání coby rovnocenného a plnoprávného občana“

Ludwig Guttman, 1976



Vlády členských států by mj. měly:

- Orgány veřejné správy a soukromé organizace mají vzít na vědomí potřeby postižených osob.
- Zaměřit svoji politiku tak, aby to poskytlo příležitost zúčastnit se rekreačních aktivit
- Zajistit přístup postižených do sportovních zařízení, použitelnost zařízení
- Podporovat spolupráci mezi veřejnými a státními institucemi, jichž se týká sport zdravotně postižených

Vlády členských států by mj. měly:

- Podporovat ustanovení zastřešujících orgánů pro rozvoj sportu zdravotně postižených
- Vyzvat donátory k podpoře tohoto sportu
- Sport jako nedílná součást zdravotní a sociální rehabilitace
- Podporovat vzdělávací instituce
- Podpora výzkumu, vzdělávání, výcvik učitelů
Tv

Vlády členských států by mj. měly:

- Podporovat možnost studia postižených, kteří budou chtít pracovat jako učitelé Tv
- Podporovat vzdělávání těch, kteří budou podporovat sport zdravotně postižených.
- Zajistit, aby případná rozhodnutí byla přijímána s ohledem na zájmy a názory postižených.
- Zajistit, aby koncepce sportu v zemi zohledňovala sport postižených.

Vlády mají podpořit spolupráci se sportovními a Tv organizacemi tak, aby

- rozvíjely vhodné aktivity na všech úrovních,
- posoudily možnost začlenění zdr. postižených do tradičních klubů,
- uznaly, že zdr. postižení mohou aspirovat na vrcholový sport,
- pokračovaly v omezování klasifikačních kategorií s výhledem na sjednocení.
- Rozvíjely politiku informovanosti.

Charta je tedy zaměřena na osoby, které

nejsou schopny provádět většinu sportů ani se věnovat pohybové rekreaci bez určité modifikace či úpravy, ať již se speciálním vybavením nebo zvláštní přípravou. Tyto osoby mohou být mentálně retardované, tělesně postižené nebo s kombinovanými vadami, chronicky nemocné (cukrovka, astma či srdeční oslabení), nevidomé, hluché nebo němé.

Proč sport pro postižené? „Sport pro všechny“

Základní strategie – rozšířit prospěšnost působení sportu na co možná nejvíce lidí, tj. zahrnuje co nejvíce všem přístupné sportovní a pohybové aktivity a činnosti v různých formách, od rekreačních až po vrcholové soutěže

PROČ??? „Sport pro všechny“

Základní myšlenky formulovány již v roce 1966 ve Štrasburku

- Postižení jsou skupinou, která nepožívá nebo nemůže požívat výhod podle 1. článku Evr. charty sportu pro všechny z roku 1975: „Každý jedinec má právo účastnit se sportu“ (30% běžná x 3% handicapovaní).
- Vnitřní hodnota sportu – nové kvality do života (psychická pohoda a sebedůvěra).
- Vrcholová úroveň – srovnatelné s nepostiženými.
- Sport přináší sociální a psychologický efekt. Omezení spotřeby léků, lepší zdr. prognóza.

Úloha veřejných institucí

- Odpovědnost zejména na místní úrovni.
- Zajišťovat podmínky a zařízení pro sport.
- Přístup na sportoviště a efektivní využití.
- „Návrh zásad pro zpřístupnění sportovních a rekreačních zařízení pro jejich využití postiženými osobami.“

Integrace

Konečný cíl integrace je pro osoby s postižením i bez postižení v podstatě podobný, tj. tvorba vhodných podmínek a příležitostí pro postižené osoby, odpovídající jejich potřebám a schopnostem.

Ustanovení klasifikace, která by zohledňovala kvality funkčních schopností sportovců – s vytvořením jedné klasifikační třídy pro nepostižené osoby a s dostatečným množstvím klasifikačních tříd pro osoby se sníženou funkční schopností.

Kooperace a koordinace

Ústřední úroveň – veřejná správa

PA se odrážejí v oblastech politiky:

- Ve zdravotní péči při rehabilitaci a terapii
- V Tv postižených dětí v běžných i speciálních školách
- V dobrovolných organizacích
- V řídicí sféře sportu a tréninku jako celku

Orgány společnosti by se měly postarat o:

- Zpřístupnění zařízení
- Pomoc při transportu postižených osob
- Technické pomůcky

Tv pro postižené v běžných školách

Začlenění do běžného školského systému

Praxe vedla k potlačení Tv

X

Dřívější praxe ve specializovaných školách

Nepřípravenost personálu

Na univerzitách nelze!!!

Problematika vzdělávání a výcviku

- V současné době potřebuje každé desáté dítě speciální vzdělání.
- Učitelé Tv by měli absolvovat specializovaný výcvik se zaměřením na vzdělávání osob s handicapem a poruchami zdraví.
- Uznání role aplikovaných pohybových aktivit při rozvíjení:
 - - psychomorických sch. a těl. zdatnosti
 - - funkčních pohybů a běžné denní motoriky
 - - sportovních dovedností

- Aplikované PA – spojení mezi rehabilitací a výchovně vzdělávacím procesem
- •Kvalifikovaní vedoucí pohybových programů budou schopni přizpůsobovat tyto programy pro určité skupiny postižených.

Návrh obsahu výcvikového programu - požadavky bez ohledu na typ studia

- Poznatky o některých typech poruch a postižení: lékařské hledisko, pedagogické, psychologické a sociální aspekty.
- Pochopení handicapu – znalost obtíží pro každodenní činnosti – stanovit cíle a metody k jejich dosažení.
- Poznatky o možných aktivitách pro ten který typ postižení.
- Znalosti o výzkumu v oblasti PA.
- Schopnost komunikace s postiženými.

Stupně speciálního výcviku

Základní příprava

- Pro učitele – poznatky o přizpůsobení a aplikacích PA
- Pomocný zdravotnický personál – PA jako prostředek rehabilitace
- Lékař – vědomí hodnoty cvičení
- Pracovník „rekreace“ – opatření v přístupu

Stupně speciálního výcviku

Postgraduální příprava

- Pro učitele – min. 1-leté studium s poznatky o poruchách a postiženích, o vzdělávacích a reedukačních metodách, o PAS a pohyb. schopnostech.
- Střední zdravot. personál – o základech sport. činností, vých. vzděl. cílech skupinových PA, o koncepci tréninku a výkonnostních limitech

Stupně speciálního výcviku

Inovační příprava

- Pro dobrovolníky a pomocníky – důležité porozumět potřebám jednotlivců, rekreace.
- Sportovní instruktoři – profesionálové – vyšší úroveň sportovní přípravy, příprava univerzálního charakteru s postupnou specializací.